

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filerl.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Jubileul unui pedagog.

De Dr. Onisifor Ghibu.

Zilele trecute s'a serbat la Jena, deodată cu jubileul de 25 de ani dela redeschiderea seminarului pedagogic universitar, și jubileul de 25 de ani de activitate pe teren universitar a marelui pedagog Dr. Wilhelm Rein, dela universitatea din Jena, care propovăduiește de pe catedra universității din Jena principiile sale pedagogice pe cari azi le cunosc pedagogii tuturor țărilor și popoarelor.

Profesorul Rein e cunoscut și la noi în parte, prin mănunchiul de elevi români cari i-au ieșit de sub mână, și prin unele principii ale sale, pe cari le cunoaște și o parte a învățătorimii noastre dela țară.

Elev al lui Herbart și Ziller, Rein nu s'a mulțumit să fie numai un răspânditor de idei de ale acestor întemeietori de școală, ci el a dus cu un mare pas mai departe pedagogia maistrilor săi, curățindu-o de zgură și potrivindu-o necesităților sufletești ale celor ce vor să folosească în arma ei. Meritul cel mai mare al lui Rein e că a eliminat din pedagogia de până la el tot ce era șablon și că a turnat suflet în formele rigide ale celor ce l-au precedat. Întărind bazele educației naturale care trebuia să-și caute elementele în sufletul aceluia care e vorba să fie educat, — fie el individ sau popor.

Pedagogia lui Rein, ale cărei principii sunt depuse în o serie întreagă de lucrări ce se deosebesc prin o vioiciune și îndrăsneală în care, adeseori, stai să nu mai

recunoști pe elevul lui Ziller, — conține o seamă de idei cari merită să fie scoase la iveală cu prilejul acesta sărbătoresc, la care ne alăturăm și noi.

Ziller stabilise, în căutarea unor norme firești după cari să se aranjeze materia de învățământ ce trebuie predată în școală, *principiul istoric-cultural*, conform căruia între dezvoltarea individului și între acelea a omenirii se poate constata un paralelism care trebuie considerat neapărat, când îmbiem copilului elementele culturii umane. Rein a modificat acest principiu, corect în fond, cerînd ca individul să percurgă în cursul câștigării culturii lui, nu atât viața omenirii întregi, cât mai cu seamă viața poporului din care face parte. „Elevul nostru — zice Rein — e așezat prin însași nașterea sa în mijlocul unui anumit popor. El are să ia parte, cu timpul, la cultura acestui popor. În această societate națională are el să trăiască mai târziu ca un membru independent și ca o personalitate. Pentru ca să o poată face aceasta, e de nevoie ca el să se facă stăpân pe comoara de cultură a poporului său” Și, aplicând acest principiu la poporul său, zice: „Noi Germanii n'avem să repetăm sufletește nici viața Chinezilor, nici cultura Indienilor, ci numai perioadele acelea prin cari au trecut aceia cari ni-au fost după sânge și după suflet „strămoși direcți”. Căci — continuă d-sa — omul în dezvoltare numai dezvoltarea neamului său o poate înțelege și numai aceasta îl poate interesa. Numai prin adâncirea succesivă în fazele de căpetenie din trecut ale înaintării poporului său, poate fi adus

elevul încetul cu încetul în legătură cu prezentul și cu problemele lui, și numai pe această cale i-se poate pune o temelie pozitivă și felului lui de judecată.”

Principul acesta, care nu e altceva decât *principiul național în educație*, adus în concordanță cu cele mai firești postulate ale pedagogiei, și care astăzi a cucerit teren în toate colțurile lumii culte, exclude orice silă și orice compromis dictat de considerații de alt soi, decât de cel pedagogic și cultural. Acelora cari își caută sub materna pedagogiei o justificare a măsurilor lor anticulturale, le spune Rein: „Istoria ne dovedește că nici odată n'a realizat lucruri mari pe terenul vieții sufletești vre-un popor care a purtat în pieptul său două suflete.”

Prin reformarea, în acest sens, a principiului istoric-cultural, Rein a adus omenirii un serviciu incalculabil, — el a făcut posibilă educația adevărată a fiecărui individ, care ca și o plantă, nu se poate dezvolta decât în mediul său propriu, și care desrădăcinat, se ofilește. Pus individul să percurgă studii de viață sufletească ale unui element străin, el își denaturează structura sufletească proprie și ajunge un catâr intelectual neproductiv.

Deodată cu acest principiu fundamental al educației Rein a mai accentuat tot cu aceeași tărie încă un principiu indispensabil în educație, anume, *principiul deplinei libertăți*. Dă-i învățătorului, chemat să crească generațiile viitoare, o cultură temeinică — și de aci încolo lasă-l să lucreze cum va afla el de bine. „Dacă mi-s'ar cere

Chemare.

Al meu e cântecul, a mea-i credința,
Al meu e dorul sfânt de libertate,
Tu lasă lumea gândurilor triste
Și vino, vin' cu mine!

Vei fi a mea, lumină intrupată
Și Dumnezeu va fi atunci al nostru,
Vom duce'n lumea celor fără stele
Căldura și lumina.

Al meu este curajul și nădejdea
A mea este și dragostea de viață.
Vita-vom plânsul clipelor pierdute
Și-al visurilor moarte.

Al tău e farmecul, al tău e dorul
Și armonia sfântă a naturei
A ta e mila marelui Părinte
A ta este iubirea.

Iubirea, care furia 'mblânzește
Și potolește-al patimilor vișor,
Și sufletul din noaptea lui adâncă
Spre soare îl îndreaptă.

Ne-așteaptă 'n zări departe Viitorul
Investmântat în mantie de purpur,
El pentru fruntea-ți albă împletește
Coroana biruinței.

A mea este puterea 'nvingătoare
A bradului, străjer pe vârful de munte,
Al tău este parfumul primăverii, —
O, vino, vin' cu mine!

I. U. Soricuz

Un erou.

De Vasile Savel.

„Să nu aștepti răsplată pentru faptele tale bune și să nu te mângâie gândul recunoștinței semenilor!

Ori cât de drept, ori cât de binevoitor și de îngăduitor ai fi, ei nu-ți vor ierta nici odată că în anumite clipe ai crezut că e o sfântă datorie a ta să asvârli adevărul în față, adevărul care ustură și doare.

Nu uita că până să triumfe adevărul se dau lupte înverșunate, nasc răboaie și sângele curge, lumea se tulbură, atacuri înverșunate încep, pe când minciuna nu are nevoie de furtună de lupte și se plimbă radioasă sub cerul senin, trezește o speranță ici, deșteaptă lucruri vrăjmașe dincolo, apare pe buzele ce surid dulce, ea îndulețită să poată călători mai ușor, să înflorească buzele, să vestejească sufletele.

Să fi dușmanul poporului ca eroul din drama lui Ibsen, să primești să ajungi în fața justiției și întreg orașul, învălit în mantaua purpurie a minciunii să te gonească cum alungi un răufăcător, să vrei să faci binele și cei din jurul tău, cu mintea întunecată să creadă că le vrei răul, e un martiriu sigur, acesta, pe care numai puțini au tăria să-l înfrunte.

Dar acestea par minuni pe cari numai o minte de poet a putut să le născocoască și omenirii îi place haina minciunii, îi place fațada poleită, decorul orbitor, căci grăbită cum e, nu are vreme să cerceteze mai adânc...

Că vinovatul, va ridica cel dintâi pumnul să te lovească, și îi va părea rău că ești încă în stare să-i înfrunți loviturile.

Și nici în prietenii câștigați cu ușurință să nu te încrezi. Alegeți prieten mai de grabă nu pe acela care ți-a făcut un bine, ci pe acela care te-a oprit să faci un rău. O prietenie sinceră, curată, e o raritate în zilele noastre. O prietenie care să nu aibă la bază interese mărunte de ficce clipă, reîntoarceri, umilitoare poate, de servicii aduse, confidențe și regrete în urma lor, aproape nu există.

Prieteni de petreceri, cât nisipul mărilor, prieteni de suferință mai rar. Egoismul învinge întotdeauna și în privirile reci de ieri, vor scântea ochii, mâne, dacă norocul se întoarce și la tine.

Inchide ce te doare în sărmanul tău suflet și luându-ți masca indiferenței treci printre oameni și nu împărtăși nimic. Lasă-i să creadă ce vor, să creze pe socoteala ta tot ce fantazia poate născoci și păstrează rezerva omului rece, nepăsător, pe care nimic nu-l poate scoate din seninătatea lui.

Fii tare. Clipa în care îți împărtășești durerile, e o clipă de slăbiciune.

Dacă ai prieteni cu adevărat, nu uita că prietenia cere ori când și ori unde sacrificiul ființei tale, devotamentul fără de margini, iubirea până dincolo de moarte...”

Așa vorbea domnul Stroia în seara aceea târzie, unicului său copil, care-l privea cu ochii măriti, dilatați par'că de lumina gălbue a lămpii.

În acea seară, tată-său avea gust de vorbă.

Aproape o jumătate de an nu deschise gura decât pentru a vorbi ceea ce era absolut trebuin-

să cuprind într'o singură propoziție programul școlii vremurilor viitoare, n'as putea zice mai mult decât: „dați libertate!” — zice Rein. Lăsați deplină libertate tuturor celor ce au un drept firesc asupra copilului, lăsați dragostei teren liber, căci fără de ea nimic nu poate prospera. „Nimic nu strică sănătatea sufletească și nimic nu omoară mai mult interesul decât hrana sufletească nepotrivită. Ceeace copilul e aplicat să primească cu o adevărată lăcomie, produce, dacă i-o impui cu sila, foarte adesea resens și tîmpește.” Aici e greșeala cea mai mare a pedagogiei oficiale, care dispune să se modeleze toate sufletele după o singură rețetă și care, foarte adesea, urmărește în mod sistematic desrădăcinarea sufletelor din pământul în care, altfel li-ar prii atât de bine. Această pedagogie oficială stupidă uită „una dintre cele mai însemnate povești ale istoriei, anume că curentele spirituale nu se pot zăgăzui prin mijloace materiale, iar acolo unde ele totuși sunt strivite prin puterea din afară, acolo și moartea vieții sufletești e pecetluită.” Foarte rău face statul, acolo unde el se amestecă în educațiune mai mult decât îi e permis, excluzând din sfera educațiunii factorii mai chemați decât el de a se interesa de această gingașă chestiune. El „ar trebui să se manifesteze numai ajutând și sprijinind, față de tot ce se poate realiza prin o inițiativă privată, altfel riscă să înăbușească dintru început atâtea lucruri bune, sau se provoace prin dispozițiile sale o opoziție, care-i poate fi foarte periculoasă.” A dicta numai dela centru, ca educația să se facă așa și așa, poate fi un lucru foarte ușor, aceasta însă nu însemnează nici decum, că el e și foarte bun. Din potrivă, centralizarea chestiunilor de educație, dictatură în chestiuni atât de delicate cu cari își bat de mii de ani capul cei mai distinși cugetători, pentruca să-și bată la urmă joc de ei un ministru năimit, dela masa lui de birocrat. „această centralizare

e moartea libertății, a inteligenței și a bunelor moravuri. Intenția de a întări statul prin aceea că-i dai dreptul de a dispune în mod nelimitat asupra tuturor lucrurilor, poate să aducă statul în cel mai serios pericol. Acolo unde morala de stat se reduce la puterea celui mai tare, nu trebuie să se mire nimeni, dacă se ivesc spirite, pe cari nu le mai poți alunga.” Pedagogia sănătoasă nu îngăduie statului un amestec direct în chestiunile sufletești. „Lucrurilor spirituale le prieste mai bine acolo, unde ele sunt întâmpinate cu un interes cald. Acest interes e mai mare și mai durabil acolo, unde interesații nu sunt simplii privitori, ci adevărați împreună lucrători. Acela care poate să-și dea și el obolul său, sfătuind, lucrând și hotărînd, se interesează cu mult mai mult de un lucru, decât acela căruia i-se poruncește toate de sus și căruia-i vin toate din afară”.

În aceasta „zace o mare putere educativă, pe care a o face efectivă în popor, înseamnă fără îndoială mai multă înțelepciune, decât a căuta mântuirea într'o epitropisire țepăună.” A împiedeca pe aceia cari sunt dela fire chemați să se intereseze de buna creștere a copiilor, e o crimă la adresa omenirii. „Principiul familiar (adecă respectarea dorinței familiei și a poporului de a-și crește copiii așa, cum e firesc) este atât pentru viața religioasă cât și pentru cea pedagogică a unui popor, focarul cel mai puternic, în fața căruia orice poruncă de domnitor se dovedește neputincioasă.” Statul e numai în parte interesat în educație, câtă vreme familia e de-a dreptul interesată, din care motiv cuvântul ei trebuie să fie cel dintâi:

Acolo unde aceste principii nu se respectă, acolo unde cel mai tare „condus de o îngâmfare de diletanți crede că poate scutura din mână principiile, cu cari știința se ocupă de atâtea vreme cu toată seriozitatea”, acolo se face silă educației pe socoteala progresului omenirii. Pilde pentru aceasta câte vreți. Rein se gândește

la țările unde statul ține să dicteze el, acolo unde ar trebui să dicteze numai pedagogia. El vorbește cu o adâncă durere de silințele enorme ale școlii germane din Alsacia-Lorena, unde lucrurile au o înfățișare antipedagogică. „Ce se va alege din rezultatele muncii grele a învățătorilor, după timpul de școală? Căci copiii aud vorbindu-se în afară de școală numai dialectul lor (francez). După terminarea școlii nu se va pierde tot ce s'a putut face în școală prin muncă grea; nu se va uita limba germană? Numai o palidă mândrie mai rămâne, aceea că limba germană și-o vor reîmprospăta tinerii în amănunțime, și că fetele, devenite mame, își vor trimite și ele copiii la școală. Dar aceasta nu e decât o undă palidă de nădejde!”

Iată câteva crâmpeie din pedagogia lui Rein, pe care la noi n'o cunoșc încă totuși câți ar trebui s'o cunoască. Ea e o sinteză a celor mai firești postulate și e o datorie a tuturor celor ce se interesează de soarta poporului, să o cunoască mai de aproape.

Esența reformelor militare. Am pomenit noi la acest loc de articolul dlui M. Polit, apar în ziarul „Világ”, despre esența reformelor militare. Se știe că d. Polit îndemna prin articol pe unguri să nu voteze proiectele militare, căci contribuie prin aceasta la întărirea imperiului austriac. Un deputat guvernamental, le Várady Zsigmond, unul care face parte din elementul serios al actualei camere, răspunde astăzi tot prin „Világ” dlui Polit. Várady discută larg chestia naționalităților și-i pune o întrebare dlui Polit, care-i caracterizează întreg sistemul de gândire. Zice d. Várady: „E sigur d. Polit, ne poate asigura și pe noi Ungurii, că în cauză nimicirii politice imperialiste sau a ideii de reacțiune, naționalitățile ungare nu numai că nu ataca supremația rasei ungurești și statul ungar, dar le vor și apăra pe aceste două din toate partile în cazul unei primejdii din afară”? Se pare că răspunde foarte ușor dlui deputat: Noi nu am atacat și nu vom ataca niciodată statul ungar, dar am atacat, atacăm și vom ataca totdeauna supremația rasei ungurești, care constituie pentru noi

un cios în relațiile zilnice cu fiul său, cu bătrînii servitori, și atunci voia par'că să înlocuiască vorba prin gesturi. Se închidea în iatacul lui unde i-se aducea de mâncare pentru toată ziua, și petrecea timpul în meditații, cetind ori scriind.

Fusese inginer. Ocupase situații înalte, avea prieteni și ori unde era bine primit. I-se încredințase o lucrare mare, pe care începuse s'o face. Dar interveniră o multime de împrejurări nenorocite, cărora se opuse cât putu. Samsari, financieri, demnitari, colegii lui cu care lucra, toți voiau să tragă foloase în dauna lucrării, de care el singur era răspunzător, ca șef. Are statul paralele îi spuneau toți, el însă nu asculta decât conștiința lui.

Rugămintele, intervențiile, amenințările, erau zadarnice.

Atunci un financiar găsi trucul. Corupția e armă sigură de învingere și conștiințele slabe nu rezistă tentației banului. Un caligraf experimentat semna comenzi închipuite și ordonanțele de plată. O telegramă urgentă îl chemă pe inginer în București în ziua când trebuia să se facă recepția materialului. Înainte de plecare, însărcină pe cel mai bun prieten al lui și coleg să facă recepția, și prietenul a recepționat material pe care l-a dat în lucru, și a dosit pe cel bun.

Au urmat denunțurile, cereri de anchetă, reclamații. Toate însă, erau pregătite dinainte ca să iasă în dauna șefului.

După anchetă a urmat proces, și în timpul procesului inginerul șef a fost suspendat.

Câteva zile rămase buimac de cap. Căuta o explicație pe care însă n'o găsea. Și hotărît să înfrunte orice, căuta să lupte.

Adună probe, tot felul de dovezi, dar toate se întorceau împotriva lui. O clipă șovăi în fața acestei puternice Mafia, care îl isbea în cecece avea mai scump: cinstea și convingerea că lucrează spre folosul țării, dar lucrurile acestea nu voiau să le priceapă cei cu care venea zilnic în atingere.

Orice luptă era zadarnică. De o parte el singur, de cealaltă puternica congregație.

O singură cale îi rămânea: să-și dea demisia, așa precum fusese rugat din primul moment. Că erou între nețebnici nu poți fi. Făcu deci un raport motivat, și își dădu demisia.

Desiluzionat plecă din mijlocul semenilor lui și, departe, în străinătate, după ce și capitaliză moșia, casele și tot avutul lui. Păstră doi servitori bătrîni, credincioși ai familiei, care îl urmăriră în exil și care îl iubeau ca pe un copil al lor.

Șase luni trecură, și domnul Stroia omul plin de viață, de altă dată, retras în cabinetul lui, nu simțea nevoia de a vedea oameni și de a sta de vorbă cu ei. Singur, își era deajuns și putea trăi pe seama experienței lui, din capitalul cunoștințelor câștigate. Ca să uite însă toate câte le îndurase, și cum un spirit ce a fost totdeauna în acțiune nu putea să lăncezească, reluă firul unei invenții pe care nu avusese timp s'o adâncească.

Aparatul construit în miniatură, experiențele îi reușiră.

În clipa aceea simți o bucurie mare, bucuria copilului care și-a făcut o jucărie și pe care închipuirea lui o vede o adevărată operă de artă.

Totuși, umbra de melancolie, acea tristețea

infinită ce se așează pe fețele ce-au suferit mult îi întunecă bucuria de scurtă durată numai.

Mângându-și copilul, îl privea cu dăruire și-i vorbea din sufletul lui amărît, și glasul nu îi suna par'că în gol.

„O mașină dacă-i rea, o poți îndrepta și dacă nu se mai poate drege, îi desfaci piesele și fiecăruia bucățică slujește la ceva. Pe om însă nimic nu mai poate schimba, ei îndreptându-și inteligența înspre rău, el devine mai rafinat, mai prevăzător, calculează toate dinainte, își ucide sufletul, ucide bucurii, nimiccește în el flacăra sfântă a idealului, distruge tot cecece e înălțător în om.

Vezi tu, oamenii se nasc buni, cu suflete curate. Viața însă îi îndreaptă spre rău. Fondul sufletese bun se preschimbă în rău în atingerea lumii și în fiecă clipă trebuie să fi înarmat să dai lovituri și să respingi pe acelea ce ți-se pregătesc. Ca să învingi, îți trebuie o mlădiere pe care o înveți, trebuie să te supui la atâtea conveniențe ce fac din tine selavul vieții. Nu simți tu nevoia de libertate, n'ai vrea să fii al tău, și nu fii supus atâtor forme, să nu fii nevoit să zâmbești când trebuie să plângi mai degrabă să-ți retragi mâna când n'ar trebui s'o întinzi?”

Să te veselești, să rîzi, risul înșelător, zâmbetul insinuant să înflorească pe fața ta, și în sufletul tău, în adâncul sufletului tău să clocească ura, nu e o comedie macabră aceasta, nu e o sfidare adusă naturii, nu e oare o nebulie pe care o joacă toți și o primesc, știindu-se la fel?

Mă mai poate oare înșela zâmbetul fals, prietenia închipuită, mai pot eu crede în virtute, în cuvântul acesta ce rătăcește ca o stafie, curînd

un pericol național, câtă vreme ea nu se poate manifesta decât prin acte de teroare națională. Nu vom să recunoaștem supremația rasei ungurești pentru că nici o îndrumare istorică și culturală nu ne impune o astfel de supremație.

*

Situația ministrului de război. Față de svornurile despre o probabilă și iminentă demisie a ministrului Schönaich, svornuri lansate cu deosebire de ziarul „Grazer Tgpt.”, ziarele din Viena în informația că situația ministrului e tot atât de stabilă ca și înainte și că o eventuală demisie a lui în aceste vremuri de criză ar slăbi foarte mult sortile proiectelor militare și ar facilita triumful opoziției ungurești. Demisia generalului Schönaich ar fi punctul de plecare al unui șir întreg de complicații politice, după ce el e autorul acestor proiecte.

*

Pentru sufragiul universal. La biroul camerei au sosit ieri trei adrese pentru votul universal. Ele au fost trimise din adunările publice dela Ușovia, Pilisszántó și Totkeresztur, de aderenții opoziției iustiste.

*

Sedința camerei. Sedința de azi a camerei deputaților a început și s'a terminat cu votări nominale.

În discuția reformelor militare nu s'a putut intra nici azi.

*

Conflict între doi deputați. Zilele trecute, contele Károlyi Iozsef, deputat în camera ungară, a rostit în cameră un discurs în care a atacat armata austriacă din 1848, numind pe șefii ei de atunci călăi. Contele Sternberg, deputat în Reichsrathul austriac, i-a adresat acum contelui un telegramă în care spune că și tatăl său, contele Sternberg, a luptat în armata austriacă și-l declară pe contele Károlyi mișel și bandit, dacă nu-și va revoca insultele aduse memoriei celor ce și-au apărat țara.

Contele Károlyi, lipsind de acasă, n'a primit până acum telegrama.

desgropat din dicționare și cărți învechite, mai pot eu crede în acțiuni la baza cărora n'ar fi un interes meschin? Vei trăi și vei vedea...

Și totuși, în unii vibrează părțile acea sfântă. Plini de încredere și de idealism și ei luptă, se împotrivesc, unii cad, se ridică alții, întregese rîndurile. Și nimic nu-i duce în lupta aceasta sbuciumată, decât o mare dragoste și avântul de mai bine...

Eu n'am avut puterea să lupt până la sfârșit. Când intră cineva în viață, un glas îi spune par'că cum spuneau mamele spartanilor copiilor când le dădeau sufletul să plece la război: pe el sau cu el, altă deslegare nevrînd să-și închipuiască că ar putea fi. Eu am plecat și am fost cu el, dar astăzi nu mai sunt cu el, nu sunt nici sub el.

Un Stroia nu poate trăi așa. Conștiința mea nu-mi îngăduie să-ți lase un nume pătat. Am șovăit o clipă, am dezertat dela îndatoririle mele, vei pricepe mai târziu toate acestea, și numai atunci vei ști ce dureroase au fost lunile acestea pentru mine...

Să știi însă, că nici odată cei buni nu trebuie să plece și să se plece, ei trebuie să aibă țaria să învingă, să nu lase ca selecția artificială să înlocuiască pe cea naturală, singura care are dreptul la viață...

Își sărută copilul pe frunte și îl conduse apoi în odaia lui.

Pe urmă, chemă pe credinciosul servitor, cănta îi spuse ce trebuie să facă în lipsa lui și în câteva vorbe îi lămurii pricina plecării.

Vesel era domnul Stroia acum, simțea în sufletul lui bucuria omului care are deplina convingere că va învinge, vă va distruge acea congregație ascunsă, cuib de minciuni, din care apar fețe ce-și surid dulce, ca îndulcită minciuna să poată călători mai ușor, să inflorească buzele, să vestejească sufletele...

Campania pentru votul universal.

— Marea adunare dela Hațeg. —

Sâmbătă, în 6/19 August (sărbătoarea schimbării la față) la orele 3 p. m. se va ținea o mare adunare populară în piața orașului Hațeg cu următoarele obiecte la ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării.
2. Situația politică.
3. Sufragiul universal.
4. Proiectele militare.
5. Rezoluție.

Fraților!

Starea tristă sub care geme întreg poporul țării cere dela noi toți, ca cu mic cu mare să ne ridicăm glasul de protestare și de rugămintă pentru aflarea leacului, care să aducă binele și fericirea cetățenilor acestei țări și pacea între popoarele ei.

Fraților!

La glasul chemător al nostru, ne-au făgăduit și vor veni ca prin înțeleptul lor grai, să ne lumineze mintea și să ne aprindă dragostea de neam în inimi:

Gheorghe Pop de Băsești, președintele partidului național român, Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad, Dr. Stefan C. Pop, deputat dietal, Dr. Ioan Suciu, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Romul Veliciu, Vasile Gol-diș, directorul ziarului „Românul”, Dr. Samoil Vladoane, Dr. Valeriu Branisce, Dr. Iustin Pop, Dr. Gheorghe Gârda, Ioan Hota, Vasile Damian, deputat dietal, Vasile Osvadă, Ioan Vasii, fruntașul țaran hănățean și Dr. Nicolae Comșa.

Fraților!

Veniți cu toții la adunare, să le dăm și lor, să ne dăm și nouă cinstea.

Hațeg, la 7 August 1911.

Dr. Victor Bontescu, m. p.
secretar.

Dr. Gavril Suciu, m. p.
președinte.

Convocatori:

Paul Oltean, Nicolae Teodosiu jun., Marcu Doboii nacu, Ioan Străitariu, Doboii Todor, Marcu Zau, Ioan Nemes, Alexandru Jeledințan, Nicolae Doboii, Avram Popozo, Nicolae Doboii, Dugaciu Mihai, Marcu Copil, Ioan Anghel, Lazar Buzdugan, Doboii Mărcuț, I. Zarie, Ioan Morar, Nicolae Teodosie, Murar Iancu, Nicolae Picar, Vasile Petresc, Alexandru Jau, Todor Doboii nacu, Silviu Ciuciu, Panas Petrie, Petruți Timar, Alexandru Popesc, Zarie Doboii, Todor Doboii Birlos, Alexandru Motoc, Marcu Ivascu, Dr. Cornel Popescu protopop gr. or., Virgiliu Popovici, Dr. Ioan Jantea, Dr. Fabius C. Bontescu, Benjamin Ardelean, Ioan Pop, Victor Pop, Petru Ciachi, Liviu Virveniu, Victor Ungur, Atanasie P. Bologna, Nicolae Muntean protopop, Petru Nandra, Ladislau Nandra, Gheorghe S. Reitescu, Ioachim Mișu, Vasile Cotatean, Mihail Iubasiu, Petru Armean, Nicolae Corbicean, Octavian Piso, Dr. Nicolae Brinzeu, Petru Stoica, Simion Bohariu, Pompei Popescu, Ioan Vasii, Petru Chețian, Thoma Mircea, Dr.

Toma Vasinga, Dr. Toma Ienciu, Gheorghe Nicola, Silviu Barbescu, Dr. Mihail Tirea, Petru Mocan, Georgiu Nedrea, Aurel Nedrea, Simion Albu, Septimiu Ionaș, Nicolae Zugrav, Fantana Ion, Branga Dumitru, Branga Ilie, Ioan Boieriu, Dumitru Sgavardea, Adrian Ganea, Atanasie Daju, Nicolae Mihățiu, Ioan Szálteky, Giora Ioan. (Fiind, în apelul ce publicăm, aproape toate numele nedescifrabile, cerem scuze celor cărora din această pricină li-s'au cules greșit numele. — Nota Cul.)

Comitetul aranjator roagă pe toți participanții, din alte orașe, să își anunțe sosirea dlui Dr. Victor Bontescu, avocat Hațeg, ca să se poată fi îngrijit de încuierare.

Iar doritorii să ia parte la masa comună ce se va lua în ziua adunării, la orele 2 în hotelul „Mielul de aur”, cu taxa de persoană cor. 3. încă să-și anunțe participarea până cel mult la 15 l. c.

Scrisori din București.

Presă din regat și articolul din „Românul”. — Un protest general. — Unde duce patima. — Observări în trecut.

București, 24 Iulie v.

Presă din regat discută ideile expuse de d. Duiliu Zamfirescu în „Românul”. Dacă directorul ziarului autorizat s'ar fi gândit o clipă la furtuna de indignare, pe care o va stârni în opinia publică gestul de sfidare al noului colaborator, nici odată n'ar fi publicat acel articol detestabil, acel articol criminal prin lipsa de respect față de suferința celor mulți și buni, din munca și sudoarea cărora se răsfată atâți nemernici. Nu în organul pretins oficial al unui partid cu cele mai largi vederi democratice era locul acelor sfidări. Și probabil ele nici nu și-ar fi găsit acolo un adăpost atât de prielnic, dacă, după diferitele salturi mortale, jongleurul n'ar fi făcut un compliment, rostind în fața lui gură-cască, ce-l admira, fraza atât de agreată: „Gruparea din jurul „Tribunei” trebuie să dispară.”

Ar ocupa un loc prea mare reproducerea tuturor articolelor, cari au înfierat atât pe autorul palavrelor aristocratice, cât și necuratul cuib în care și-au găsit adăpost. Voi cita un singur articol dintr'un ziar de dimineață, articol intitulat „Cultura și tunul”. După ce citează faimosul pasagiște, în care prietenul ziarului autorizat mărturisește ura ce domnea în sufletul celor de teapa sa în contra țărănimii, în menționatul articol citim următoarele:

„Va să zică nu frica lașă a celor cari tremurau să nu li-se ia averile, nu deslănțuirea nemiloasă a acelor cari se îngrozeau la ideea că țărănimia va zvârli pentru totdeauna legăturile ei de robie. — nu sentimentele acestea au făcut să se tragă cu tunul în cei cari nu erau conduși de o „hotărîre absolută” și mai cu seamă conștientă, ei erau orbi, orbi de impilare, orbi de instigații. O mai frumoasă și mai dreaptă înțelegere a culturii, un mai înălțător omagiu adus acesteia, nu se putea iscodi. I-a fost dat unui distins scriitor al nostru să-i aducă acest omagiu și toți acei cari dealungul vremii au muncit, au luptat și au murit pentru cultura omenescă, trebuie să fi tresărit de mulțumire în mormintele lor...”

„În contra țaranilor orbi hotărîrea conștientă și absolută n'a rămas un simplu deziderat: s'a tras cu tunul și s'a tras bine. Dar prin ce s'a manifestat „ura grozavă” în contra „mizerabililor cari resculaseră pe țaranii orbi”? Cum? „Poporul cult” al acestei țări și-a încrucișat brațele? A dezarmat cultura? Și-a socotit potolită ura grozavă numai prin raderea satelor? De roadele culturii a fost de ajuns să se bucură numai cei orbiți, iar cei cari i-au orbit trebuiau să fie tratați cu vitregie?”

D. Duiliu Zamfirescu e dator un răspuns. D-sa a avut sinceritatea unor mărturisiri cari, pe cei cari nu fac parte din „poporul cult” i-a îngrozit.

Aceste mărturisiri au nevoie de o complectare pentru ca mentalitatea d-sale reprezentativă să apară în toată frumusețea, în toată măreția ei...”

*

În diferite rînduri s'au văzut în ziarul autozat sfidări la adresa sentimentului nostru național. Vă aduceți aminte de ofența cu „Colonia română din Arad”, de mărturisirea frăției cu Ungurii, în celebrul articol, în care ni-se spunea că „frații noștri unguri nu agită.” Dacă asemenea vinovate greșeli au produs o revoltă în sufletele tuturor celor conștienți de ființa și drepturile lor a fost foarte firesc. Păcatul nu a fost însă atîta de mare ca acum cînd se permite ca în coloanele oficiosului partidului național să se batjocurească amarul și jalea fraților buni, să se insulte crucile cari, ca un semn al desnădejdei se ridică triste la margini de drumuri.

În fața acestei batjocuri au cred, ecitorii români din Ardeal o datorie. Au datoria de a răspunde cu demnitate că sângele vărsat i-a durut, că strigătul de jale le-a umplut sufletele de durere. Și răspunsul cel mai potrivit este boicotairea pe toată linia a ziarului vinovat. Să piară, căci își merită soarta. Merită să fie îngropat în disprețul public. Suntem un popor de țărani, de muncitori cinstiți ai pămîntului. Cînd vestea despre disperarea fraților a venit la noi, ne-am cutremurat. Și după cîntărețul pămîntului, toți am rostit acea caldă rugăciune către părintele neamurilor toate. Să nu vină acum măsăricii să ia în deșert durerea sinceră pe care am simțit-o atunci.

*

Mă gîndesc la frazele late dela întrunire. Cît foc, cîtă lavă fierbinte, ce pătimașe dragoste față de opinea țărănească. Cum se manifestează însă această dragoste în fapte? Aici nu știm cum vor răspunde ciceronii vremurilor noastre. Tărînia noastră, care se solidarizează cu frații din regat insultați de articolul din „Românul”, a știut să lupte cu curaj și cu bărbăție. A trecut peste toate greutățile puse de dușmanii idealului nostru chemați de glasul sîngelui, și-a vărsat sângele, fără a murmura, și a votat pe cei de o lege cu ea. Cu ce au greșit acești oameni cinstiți deli-se insultă frații morți în împrejurări atîta de dureroase? Sau, după ce li-s'a otrăvit sufletul cu otrava minciunii și a calomniei, după ce li-s'a turburat inima cu neroada poveste a trădării, după ce li-s'an împuiat urechile cu cele mai sfruntate neadevăruri, mai trebuia să li-se aducă și această batjocură? La o viitoare întrunire populară, d. Goldiș va vorbi probabil despre drepturile poporului și despre votul obștesc. Și nu va tresări, dacă unul din mulțime l'ar întreba: „Dar de ce-ai patronat batjocurile aduse poporului frate din țară?” Singurul răspuns ar fi: Pentru că poporul din țară nu votează la Radna. Și e trist. E atîta de dureros că, din dorul de a lovi un ziar ce nu-i convine, s'a tolerat o astfel de insultă.

*

Și în timp ce se discută cu atîta foc, în timp ce se pun la cale lovituri pentru satisfacerea ambițiilor personale, departe, în colțisorul, de unde a răspândit atîta lumină, de unde răsună chemarea magică la adevărata viață națională, unde se aude în fiecare zi cuvîntul bun și îndemnul spre jertfă și muncă, indemnul pentru a ne desbrăca de haina patimilor, în Văleni se pregătește o frumoasă serbare. Va fi aici o expoziție de porturi naționale, o nespūsă comoară de frumusețe și artă, pe care ar fi păcat să n'o viziteze și ardelenii noștri, cel puțin cei din țara Bârsei, cari sunt așa de aproape de Văleni. Peste tot trebuie să recunoaștem că suntem pre greci, prea nepăsători, prea puțin însetați de cuvîntul adevărului. Căți dintre intelectualii ardeleni din localitățile apropiate și-au luat osteneala să facă un drum pînă la Văleni? Așa măcar de curiozitate...

Corespondent.

„Dihonia noastră“.

Cu acest cuvînt mai puțin bizantin a categorisit nobilul urmaș al lui Ion al IV-lea Laskaris, d. D. Zamfirescu, discuțiile noastre. Adecă: ceartă, neînțelegere. Nu vom discuta cu ilustrul sulemenit, care n'a avut pentru noi și pentru literatura noastră decît cuvinte de ocară și insulte. Prindem însă această afirmație, căci observăm că ea se generalizează din ce în ce mai mult. Zilnic auzim lumea noastră cum se plînge de cearta celor două gazete dela Arad, de neînțelegerile dintre conducători, de grozava discordie care amenință cu moarte întreg neamul românesc și nu arareori ne spune câte un bun român cu durere și bunălată în glas: Oprți-vă domnilor, nu vă mai certati, căci decădem, dăm înapoi. Aveți dreptate, dar nu vă mai certati!

Datoria noastră este să lămurim opinia publică sub acest raport, declarînd că noi nu ne certăm. Știe doar oricine a urmărit scrisul nostru că noi dintru început am pornit o discuție destul de delicată, în mijlocul căreia noi ne-am păstrat însă totdeauna calmul necesar, oricît s'ar fi trudit adversarii noștri să o deplaseze. Noi am voit să pornim un curent de regenerare a vieții noastre politice, am voit să lămurim spiritul opiniei noastre publice aducîndu-l la adevărata cale spre progres. Cine e de vină dacă s'au găsit oameni cari să tragă la îndoială buna noastră credință, aruncîndu-ne în față neghioaba acuză de trădare? Ce puteam face noi împotriva acelor indivizi, cari neștiind să respecte nici normele celui mai elementar bun simț, ne făceau „scuipătoare” în loc să se coboare pe aramă cu argumente cinstite ale unui om cult și de omenie? Oricît am fi voit noi, era cu desăvîrșire imposibil să salvăm o discuție frumoasă, de care ne-am legat existența noastră de ziar și tot focul sufletului nostru, căci aveam de a face cu un om de teapa lui Vasile Goldiș, care nu cunoaște rușine în pervertirea celor mai limpezi adevăruri. Noi cari ne-am impus greaua sarcină de a spune răsplat și fără îneunjur tot ce credeam despre mersul politicii noastre, ne-am trezit deodată față în față cu un nămol de calomnii și insulte, care se scurgea asupra noastră fără ca noi să-l putem opri, căci cei cari îl împingeau spre noi nu cunoșteau nici o margine a rușinei. Am dat declarații peste declarații, în cari am avut atitudinii hotărâte, dar cu ciomagul nu puteam să oșim în drum ca să lovim la mir pe toți îndrăzneții, cari și-au bătut joc într'un mod nemaipomenit la noi de public de neamul și chiar și de poziția pe care o ocupă ei în societatea noastră.

Tată însă că se găsească oameni cari ne sfătuiască să ne oprim și ne spun nouă să nu ne mai certăm. Repetăm însă: Cine s'a certat vre-odată în gazeta noastră, decît — dacă aceasta se poate numi ceartă — atunci cînd a fost necesitat de atacurile năroade ale unui Goldiș, bunăoară?

Vom ilustra cu o pildă toată povestea aceasta.

Să știe cât a trebuit să suferim din pricina lui Mangra, trădătorul înfierat de atîtea ori de noi, D. Goldiș și soții mereu ne-au făcut trădători, vînduți guvernului și prietînii de cruce ai lui Mangra. Noi am spulberat această minciună ordinară și calomniosă, atît prin zilnicele noastre atitudini românești, cît și prin declarații categorice. Cu toate acestea ziarul autorizat al dlui Goldiș și cîte un diletanțat și lipsit de inteligență, au avut îndrăzneala să ne-o mai arunce în față. Dar nu numai atît. Atunci cînd noi am avut prilejul să înfierăm încă odată tradarea lui Magra, vestejind după cuviință purtarea acelor preoți orădani, cari au iscălit o aderentă trădătorului, ziarul autorizat al dlui Goldiș a avut neîntrecuta lipsă de obraz să ne bănuiască că vrem să-i facem prin aceasta reclamă lui Mangra. Acest ziar autorizat, care are în frunte un prototip al mistificatorului, cum este d. Goldiș, și-a dat de gol în cazul acesta tot duhul rău care se sălășluiește în el. A miștit conștient ca să introducă în opinia noastră publică iluzia că noi totuși suntem într'adevăr slujbașii lui Mangra. Se poate vedea din acest caz cu cine am avut noi de lucru un an de zile, se poate vedea că acești oameni cari au voit și vreau să arunce dihoniam între noi, sunt cei mai primejdioși ostași ai minciunii. Minciuna este pînca lor de toate zilele, încât ei sunt aceia cari desmint vechiul și cumintele nostru proverb, că cu minciuna prânzești dar nu cinezi. Iată căci de un an de zile mint fără rușine, mint pe fiecare zi odată și încă tot nu sunt desființați de opinia noastră publică extrem de tolerantă față de orice exhibiții. Pentru niște oameni ca d. Goldiș este o datorie națională să retinați un fapt împlinit, despre care au scris alte ziare și care își are însemnătatea lui în viața noastră politică. D. Goldiș cu mentalitatea sa de mistificator, crede că numai așa se poate face un serviciu neamului și numai așa poți să combați pe un trădător, dacă nu iei la cunoștință faptele cari îl privesc, dacă cerci să-l desființezi cu minciuna, ferindu-te de lumina puternică a realității.

Ei, dar tocmai aici ne deosebim noi de el. Cîtă vreme noi voim să slujim numai la altarul curatului adevăr, d. Goldiș este îmbrăcat în haina falsității, cîtă vreme noi ținem să prezintăm publicului nostru un act național așa după cum este el, d. Goldiș îl învăluie în minciună, hrînind lumea și îmbătîndu-o cu apă rece. Pentru d. Goldiș orice adunare populară este un act istoric, pe cum și ori ce călătorie la Londra este o jertfă nemaipomenită de mare pe altarul națiunii, cînd noi pătrunși de însemnătatea acelei adunări totuși nu-i exagerăm valoarea cum nu-l facem nici pe părintele Lucaeiu un erou pentru că a vorbit la Congresul raselor.

Se poate vedea deci că nu noi suntem acei cari am aruncat în rîndurile noastre sămînta certurilor. Aceasta nu cadrează

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice, — — de primul rang. — — ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interiorul, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas.

nici cu intențiile, dar nici cu firea noastră. Noi am voit și voim și astăzi să slujim cauzei noastre naționale criticând obiectiv și aspru toate manifestările vieții noastre naționale, dar nu am dorit nici când dihonă, căci socotim că avem alte lucruri cu mult mai folositoare de făcut. Și încă ceva. Mărturisim că și noi simțim o durere și o silă nemărginită văzând cercul vicios în care a trebuit să intrăm. Ne doare că publicul nostru trebuie să afere pe urma atacurilor murdare de cari suntem învredniciți și cărora noi trebuie să le răspundem după cuviință. Avem însă o mângâiere. Dacă până acum nu ne-a reușit să clarificăm întreaga situația politică noastră, am produs totuși în sânul societății o fermentație pe urmele căreia, ca pe urmele oricărei fermentații, vinul curat și limpede se va ridica la suprafață, iar drojdile vor cădea la fund.

De astăzi înainte, credincioși principilor noastre, vom duce mai departe opera pe care o socotim necesară și fericitoare neamului, cercând să delăturăm toate piedecile aruncate în calea noastră de toți intrigantii nesăbuiți. Vom coborî mai departe pe hârtie credințele noastre iluminate de flacăra idealului nostru național pe care noi îl zărim departe, dar atrăgător și sfânt. Nu ne vom teme nici de așa zisele „crize”, pe cari le anunță unii și alții ca niște sperietoare pentru public. Vom munci conștienți și cu conștiință, cercând să ne păstrăm cât mai mult seninătatea în fața tuturor calomniilor cari și astăzi își mai găsesc canalul de secrețiune prin coloanele autorizate ale dlui Goldiș și ale bietului nostru comitet național.

Noi nu vom purta nicicând răspunderea pentru dihonă, pe care au introdus-o alții în rândurile noastre, ci vom răspunde în fața tribunalului nostru național numai pentru faptele noastre, cari totdeauna au avut de țintă: progresul vieții și luptelor noastre naționale. Dihonă va rămânea stăpână numai peste d. Goldiș, a cărei frate bun îi este.

Cursurile de vară din Vălenii de Munte.

Conferința dlui Iorga despre literatura română.

Văleni, 20 Iulie 1911.

Pentru mine — spune dl Iorga — una dintre cele mai neplăcute sarcine e să reeditez ceea ce am spus odată, să repet lucruri și fapte despre cari am vorbit în atâtea rânduri. Vă puteți dar ușor imagina că țineră cursurilor din Vălenii de Munte mă îngrijese și-mi dau serios de lucru, căci, pentru ca să nu-mi pară munca aceasta anapatică, trebuie să caut, de fiecare dată, și să găsesc, să ingeniez un punct nou din care să privesc lucrurile spuse, și care să mă intereseze și pe mine, ca să-i pot da viața și culoarea care să le atragă. Deci ceea ce vom spune acum nu poate fi comparat cu un curs complet de literatură ci cu un fel de recunoaștere a vieții noastre sufletești.

Ne vom întreba înainte de toate, ce este literatură; întrebare pe care nu și-a pus-o nimeni vreodată înainte de asta. În cartea mea despre istoria literaturii am introdus un sistem nou de

a vorbi despre aceasta, și cu toate că — la restimpuri rare — asupra cărții au apărut recenzii drepte și de înțeleasă apreciere, se pare totuși că lumca nu m'a înțeles pe deplin, iar vina o purtăm la fel; și eu și publicul. Eu pentru că nu-l pregătisem în deajuns ca să mă poată înțelege, iar publicul fiindcă se aștepta să găsească și în cartea mea o împărțire pe capitole, cum era obiceiul să se scrie mai înainte istoria literaturii, făcând biografia cutărui scriitor, criticându-i sau laudându-i ce era de laudat, ca pe urmă să-l îngropi în mormântul literar. Ei bine, eu n'am făcut așa și sistemul adoptat de mine e ceva mai greu — căci istoria noastră e un întreg pe care nu-l poți rupe în părțile și să-l folosești ori unde ți-ar plăcea. Scriind istoria literaturii am căutat o legătură între diferitele ei faze și viața acestui popor, printr-o unitate de concepții care prezintă o dezvoltare unitară.

Un domn care a scris o istorie a literaturii*) spunea că *literatură* înseamnă poezii și dând această definiție în istoria ei nu pot avea loc decât cei ce fac versuri. Lucrul însă nu e tocmai așa, căci studiind activitatea lui D. Bolintineanu de prin anii 1850, vedem că el e unul dintre cei mai sărbătoriți scriitori; e chemat în Moldova unde-l primesc cu triumf și-l încercă cu daruri, încât bietul se rușina de atâtea cinste.

Faptul se explică prin raritatea cu care găseai pe atunci oameni cari să scrie. Dacă vom căuta însă, să vedem ce a rămas din toată activitatea sa și din cele câteva mii de poezii ce a scris, abea de vom putea culege 10—12 poezii cari să poată fi reținute. Iată dar la ce se reduce valoarea lui ca scriitor care produsese ceva, dar numai pentru o anumită epocă. Tot Bolintineanu a fost față la serbările Unirii în Iași și martor al alegerii lui Cuza, unde acesta a vorbit, ce a fi vorbit, dar a vorbit mai ales Kogălniceanu, fără ca să poată fi și ei admiși în istoria literaturii. Kogălniceanu — firește n'a făcut decât o singură strofă de versuri dar a scris pe la 1850 un roman în *Albina* lui Asachi, un fel de autobiografie, e cunoscut apoi ca istoric, ca mare orator, și cu toate acestea nu i-s'a cedat și lui un locșor în literatură. Tot așa scrierile lui Ștefan cel Mare și Memorialul lui Mihai Viteazul către împăratul Rudolf, frumoasele scrisori românești ale biruitorului Radu Vodă Șerban, nici ele nu fac parte din literatură și tot pe din afară trebuie să rămâie și Ion Ghica în al său curs despre natură, ținut pe vremea lui Mihai Sturdza, prin anii o mie optsute patruzeci și ceva, la cursul său liber din Iași.

Felul acesta, însă, de a face o istorie a literaturii e absurd și nu e îndreptățit nici metodul nici felul de concepții.

Unii scriitori germani admit că *literatură* înseamnă tot ce se scrie. Adică poezia populară n'ar face parte din literatură fiindcă ea nu e scrisă. Alții mai spun că tot ce se scrie cu gust estetic face parte din literatură. Părerea din urmă își găsește și oarecare îndreptățire, căci scrisul îmbracă diferite tendințe și de sigur romanele de senzație și aventurile picante zămislite din stupida rîvnă după câștig nu vor putea face parte din literatură. Chiar poezia lui Conachi și a lui Văcărescu urmărește anumite scopuri, și vom vedea pe câte un Văcărescu, dedicând cutărei cucoane o poezie smulsă din caetel lui bunicu-său — de se prinde — potrivită împrejurărilor și numai când el e pe deplin incredințat, că ce s'a scris de bunicul său nu se mai prinde, se căznește să dea ceva și dela sine — câte o strofă donă — după cum e cucoana, mai tinereică sau mai bătrînoară. Poezia lui Bolintineanu însă are cu totul alte preocupății. Teoria aceasta încă nu se poate susține și trebuie să admitem că din literatură face parte și poezia populară și chiar opere științifice, dacă acestea nu se estind la amănunte ci se mărginesc la generalități, după ce adoptă o formă literară frumoasă. Și într-o istorie a literaturii va trebui să aibă loc chiar literatura

*) Vezi Istoria Literaturii de Gh. Pop și Wiegand.

proastă, căci poate avea și ea anumite tendințe spre bine. Istoricul literar însă făcând istoria unei anumite epoci literare va scoate în lumină și va reliefa mai mult operele acelor scriitori cari sunt meniți să stea în fruntea pomenitei epoci. Prin urmare un product sufletească la cuiva — scris sau nescris — poate face parte din istoria literaturii. Deci sub literatura universală înțelegem viața sufletească a diferitelor neamuri, întru cât această viață sufletească se ridică peste nevoile zilnice și tinde spre o treaptă superioară a frumosului.

Românii între Balcani și Dunăre.

În numărul din urmă din „Buletinul comisiunii monumentelor istorice” din București dl Pârvan începe un studiu despre Cetatea Tropaeum din Dobrogea. D-sa, bine pregătit în țară, la seminarul științific de istorie, s'a desăvârșit în privința metodei, studiind în Germania.

Ce lumină poate aduce un om competent din studiul unor inscripții ce rămân mute pentru un nepregătit se vede nu numai din lucrările sale de mai înainte, lucrări despre cari, deși prea pe scurt, am vorbit la timp la vreme, dar mai ales din aceasta despre Cetatea Tropaeum.

Firește, îți trebuie multă pregătire ca să înțelegi rostul unor inscripții aflătoare pe pietri din veacul al II-lea și al III-lea după Cr., păstrate până azi ca materiale de clădire în zidurile de apărare și în clădirile cetății de mai încoace, care singură se află pe insula de ruine de lângă Adamclisi.

D. Pârvan ne spune că Tracii nordici, căror Grecii le ziceau Geți, iar Romanii, Daci, nu locuiau numai la Miază-Noapte, ci din veacul al VI-lea înainte de Cristos, până la romanizarea ori slavizarea lor, locuiau atât la Mează-Noapte cât și la Miază-zi de Dunărea de jos. La Miază-zi se întindeau până la Balcani și la Apus până la Vid. Autorii antici ni-i arată astfel până și în veacul al III-lea după Cristos, tot astfel și inscripțiile.

Ținuturile dace dela dreapta Dunării le-au lăsat până la 46 după Cristos pe scama regatului trac atârnat de ei; apoi, pe a guvernatorului provinciei Tracia; iar dela veacul al II-lea încoace acest ținut a făcut parte din Moesia inferioară și supusă înfrîurii romane din părțile dunărene. Dincolo de Balcani înfrîurirea culturală grecească era covârșitoare.

Tot așa în orașele din Dobrogea și de pe coasta apuseană a Mării Negre, deși se aflau și acestea supuse Romanilor.

Împăratul Traian a început romanizarea Daciei din Moesia inferioară ca și pe a celor din Dacia dela stînga Dunării.

Regele dac Burebista nu stăpânise numai Dacia, ci și ținuturile dela miază-zi de Dunăre până la Balcani și Marca Neagră. Îndeosebi însemnată pentru istoria acestui rege dac este inscripția din Dionysopolis (cam pe la 48 în. de Cr.). Din acestea aflăm că grecul Acronion a fost în Dacia la Argedavon (Arcideva în Banat) la tatăl lui Burebista din partea orașului Dionysopolis. Mai apoi Burebista l-a trimis tot pe acesta ca ambasador la Pompeius să se înțeleagă împotriva lui Caesar. Astfel Tracii dela miază-zi până la Marca Egea și puteau sprijini pe orice căpetenie dintre ai lor împotriva Romanilor.

De aceea, Traian nu făcu greșala de odinioară a lui Cn. Cornelius Lentulus de ai lovi numai prin Serbia de azi, ci luă mai întâi măsurile de a ține în frâu pe Tracii dela miază-zi de Balcani și pe cei dintre Balcani și Dunăre. Veni prin Corint și Atena, întemeie în drumul său spre Dunăre cetăți și drumuri militare.

După cucerirea Daciei nordice, în 109, înălță Traian, la încrucișarea a două drumuri mari militare un monument închinat lui Mart răsbunătorul și lângă acesta prefăcu un sat dac în oraș roman, Tropaeum Traiani.

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro- și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, totfelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor., se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel

din Temesvár-Józsefváros,
(Timișoara-Josefin)
Hunyadi és Miszits-u. sarkán.

În 116 cetățenii din Tropaeum Traiani (comună civilă-vicus) înalță împăratului o statuă. Ni-s'a păstrat dedicația. Era un vicus și nu un municipium, cum a crezut Gr. Tocilescu. Vicul e mai puțin decât municipiul, dar putea să înflorească și avea o organizație completă cu doi magistri și un ordo de curionum. Vicul se alcătua din veterani și din Daci localnici.

Abia s'a deslegropat o parte neînsemnată din Tropaeum Traiani; dar din ce s'a aflat putem căpăta nu numai un tablou interesant al civilizației romane în Scythia minor (Dobrogea), dar poate da și îndrumări nouă în privința tălmăcirii rămășițelor cetății vechi și deci arăta cum trebuie urmate de acum înainte cercetările spre a trage tot folosul din ele.

Trebuie însă să știm că din orașul Tropaeum, așa cum a fost până la Constantin cel Mare — nici piatră pe piatră din el n'a rămas. Au dărâmat toate clădirile etc., din veacul al II-lea și al III-lea și materialul s'a întrebuițat după aceea la clădirea zidurilor, la a caselor, la strade, ca lespezi peste canale și pe la porți etc.

Orașul s'a născut ca vicus civil, lângă stația militară a drumului ce ducea spre Miază-Noapte prin mijlocul Dobrogei.

Veteranii așezați aici erau din legiuni și din Dunărea de jos, impropritiți acolo.

S'au găsit sfărîmături dintr'o diplomă militară (112—114 după Hr.) dată veteranilor din oastea ajutătoare din Moesia inferior. Deci veterani de aceștia s'au așezat și aici în vicul Tropaeum Traiani. S'a găsit o pisanie de mormânt, pomenind un veteran cu familia sa din Siscia (Panonia) fost decurion în cohorta I de Lusitani. Această cohortă a stat în Moesia între 99 și 138 după Hristos. Deci veteranul va fi isprăvit slujba pe vremea lui Traian sau Hadrian și se va fi așezat la Tropaeum Traiani.

Hadrian a trecut prin Tropaeum în drumul său din Asia la Roma după moartea lui Traian, când proclamat împărat mergea la Roma. Roxolani din Basarabia și Cherson se răsculară, iar la Tisa și Dunărea de mijloc amenințau Sarmății-lazygi.

Hadrian veni aici pe drumul întărit al lui Traian, împacă pe Roxolani, văzu monumentul și ridică Drobeta (Turnu-Severin) la rang de municipium Aelium.

Sub Hadrian și Antoninus Pius, Dobrogea se umple de vici și pagi (sate), atârători de orașele grece dela Mare ori de cele romane dela Dunăre.

Dsa înșiră un număr însemnat de vici și pagi între 140 și 150: vicus Ulmetus (Ceatalorman), mai mulți vici lângă Aegissus (Tulcea), lângă Histro; altele lângă Noviodnum, lângă Constanta etc.

În aceste putem urmări contopirea Romanilor cu Dacii și romanizarea acestor din urmă.

Pe la 170 întâlnim o inscripție care pomeneste pe Daizus Comozoi ucis de Costoboci. Numele lui Daizus și al tată-so Comozo sunt barbare dar pe fii îi chimă Justus și Valens; era romanizați. Tot așa întâlnim pe Scoris (barbar), fiul lui Eftepir (barbar) Aurelia Eftepir (barbar); dar fiul mort e Aurelius, fiică moartă Sabiza, de asemenea și Vale(n)s și Sabinianus sunt romanizați.

Daci romanizați se mai întâlnesc și în alte orașe din Moesia inferior: Siampudus e pe la 200 după Hristos în vicul Buridavensis. În fața Celeiului nostru (Sucidava), dincolo de Dunăre era un vicus Sinaus. Găsim nu numai Daci, dar și Bessi, adică Traci de cei dela Miază-zi de Balcani, așezați ca veterani în Moesia inferior: Cives Romani et Bessi în Ulmetus, un Bes, Clagissa într'un vic la Miază-zi-răsărit de Nicopole.

Un document dă cetățenia lui Derzizeno, lui Eptacento, Zinae filia, etc. urmașii lui Clagissa.

În deosebi în Tropaeum Traiani întâlnim Romani din Italia, dar și Greci, precum și Asiatici.

Spectrul războiului.

— Șansele Germaniei într'un viitor războiu. —

Complicațiile cari s'au ivit în chestia Marocului, atitudinea provocatoare a Germaniei, și apoi dificultățile pe cari le întâmpină acum tratativele, au făcut să apară din nou spectrul îngrozitor al războiului. Atât în presa franceză cât și în cea germană războiul e discutat ca o eventualitate foarte apropiată. De ambele părți se discută situația armatelor, pozițiunile ce ar urma să ocupe armatele adversare și se cântăresc șansele victoriei, ca și cum războiul ar fi să urmeze inevitabil.

Chestiunea fiind de mare actualitate vom rezuma, în cele ce urmează, un articol din „La Dépêche”, în care se examinează, în mod foarte obiectiv, situația triplei alianțe față de tripla înțelegere.

Armata germană.

În general se știe și nu se contestă de nimeni că armata Germaniei contează ca cea mai de temut. Armata aceasta e foarte disciplinată, cea mai devotată suveranului și patriei, cea mai bine organizată, într'n cuvânt și cantitativ și calitativ ea pare mai presus de ori ce critică.

Așa stând lucrurile s'ar părea că un războiu, în aceste condiții, ar însemna o victorie sigură pentru tripla alianță. Examinând mai aproape această chestiune, situația se prezintă cu totul altfel. Grație triplei înțelegeri, Franța, Rusia și Anglia vor pune, într'un caz eventual, într'o situație foarte grea pe adversarii lor.

Armata franceză.

În condițiile actuale, după chipul cum sunt astăzi grupate puterile europene, Germania riscă foarte mult dacă se expune să provoace un războiu, ori cât de mult ar conta la superioritatea tari ar fi beligeranții pe apă, un conflict dintre ribilă aventură, rezultatul va fi cu totul altfel de cât se crede la Berlin.

Intr'adevăr iată cum stau lucrurile. Ori cât de tari ar fi beligeranții pe apă, un conflict dintre tripla alianță și tripla înțelegere nu va putea să se termine definitiv decât pe uscat; căci nu distrugerea flotelor aduce după sine capitularea unei națiuni. Napoleon a fost învins la Waterloo și nu la Trafalgar.

Pe uscat, în caz de războiu, Franța va avea cele mi grele lupte cu armata germană, nu cu întreaga armată, pentru că Germania va trebui să rezerve cele patru corpuri de armată la frontiera orientală, unde va lupta alături cu Austria, contra Rusiei. În această parte s'a contat pe ajutorul Italiei, dar acesta a devenit azi foarte problematic și Franța nu are a se teme prea mult în această privință.

Lupta s'ar da deci în partea de Nord-Est a Franței, cu puteri aproape egale. Dacă vor lipsi Franței vre-o sută de mii de oameni față de Germania, această cifră nu însemnează nimic într'un războiu în care se urmează să se angajeze milioane de soldați.

Și apoi mai e și Anglia!

Armata engleză.

Anglia poate arunca pe continent, fără nici o întârziere, un corp expediționar de 167.000 de oameni. Acesta e minimul, pentru că Anglia a ajuns să trimită în Transvaal 500.000 soldați.

Iată deci ușoara inferioritate numerică a Franței ușor compensată, din primul moment. Dar Anglia nu se va opri aici. Ea nu ar putea să accepte o victorie definitivă a Germaniei, care ar însemna propria ei cădere, de aceea la caz de nevoie dacă soarta s'ar arăta nedecisă, Anglia va întrebuița ultimele resurse în oameni și în bani.

Blocarea porturilor Germaniei.

Nu se poate tăgădui că, cu toate eforturile făcute, flota Germaniei este acum și încă pentru

mult timp, neputincioasă să rămână stăpână pe mare, chiar dacă ar fi să lupte cu flota Angliei numai, nu și cu ale celorlalte două aliate ale acesteia. Așa fiind, Anglia va putea nesupărată să-și transporte pe continent oamenii, caii, etc. În schimb ea va închide calea apei pentru Germania, îi va bloca porturile. Și Germania nu poate trăi fără porturile sale: din 12 miliarde la cât se urcă importanța Germaniei pe fiecare an, mai mult de 7 miliarde cinci sute de milioane reprezintă cerealele și celelalte produse agricole aduse din străinătate. Aceste cifre arată ce ar ajunge Germania în caz dacă se vor intercepta comunicațiile sale maritime.

Cu cât s'ar prelungi războiul, cu atât situația aceasta ar ajunge mai gravă. Franța a dovedit, asemenea împerejurării tenacitatea admirabilă a caracterului britanic; Germania le va suporta mult mai greu.

După cum se vede deci din cele de mai sus, șansele războiului nu sunt de partea Germaniei. Ba, ar fi aproape o nebunie din partea Germaniei să se arunce într'un războiu în asemenea condițiuni. Aceste lucruri se cunosc la Berlin, de aceea amenințările și provocările Germaniei nu se pot lua în serios.

Dela gimnaziul român gr.-or. din Brad.

Instiintare pentru începerea anului școlar 1911/12

Anul școlar 1911/1912 se începe la 1 Septembrie n. 1911 (adică 19 August v.)

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1, 2 și 4 Septembrie n. (adică 19, 20 și 22 August v.) 1911 spre înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru primădată la gimnaziu, ori școlii primară, împreună cu acesta, vor aduce teimoniu școlar, extras de botez și certificat de vaccinare. *Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii*, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenele de corigență, de primire și supletorii se vor ține la 30 și 31 August n. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

În clasa I gimnazială se primesc numai școlarii cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuți peste doisprezece ani hotărăște comisiunea profesorală și numai în 5 Septembrie se primesc atari școlarii, dacă nu s'a ajuns numărul prescriș pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară, ori în cl. I gimn.

În școala primară nu se solvește didactru.

În clasele gimnaziale școlarii români gr.-or. și gr.-cat. din protopresbiteratele Zarandului și Hălmagiului solvesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni, de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar solvește pentru bibliotecă câte 2 cor., pentru atestate și anuar 3 cor., pentru „fondul școlarilor morboși” câte 1 cor., pentru fondul de excursiuni 2 cor.

Școlarii săraci, diligenți și cu conduită bună se scutesc de didactru, sau se împărtășesc de ajutoare și beneficii din fondul „Masa studenților”, sau din alte mijloace, de care dispune institutul. Ceice se simt îndreptățiți la scutirea de didactru la înscriere au a-și prezenta cererea în regulă.

Didactrul se solvește deodată la înscriere, sau în două rate și anume întâia rată la înscriere și a doua în Februarie necondiționat.

Toate celelalte taxe în suma de 14 coroane, se solvesc deodată la înscriere.

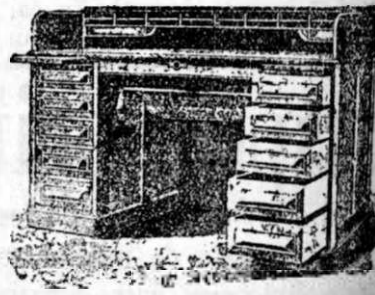
Făbrica de tâmplărie

instalată cu putere de mașini

ERŐS VICTOR FIAI

din Marosvásárhely, Régikorház-utca 3.

Pregătește **mobilier complete** pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școli după model în orice sti **Mobilier american** pentru birouri și sipete cu stro-ruri pentru acte se pregătesc la comandă și în diferite calități, precum se vede și din desemn.

Fără știre și învoirea direcțiunii gimnaziale, clarii nu pot ocupa cuartire.

Fecare școlar trebuie să aibă cărțile de școală, trimise la acest institut. Cărțile rupte și murdare, vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere, să aibă îmbrăcămintea corespunzătoare și haine de pat.

În 6 Septembrie 1911 medicul gimnazial va face școlarii în prezența dirigentului de clasă, să facă împărțirea orelor și se vor începe prelegerile pe anul școlar 1911/1912.

În 10 Septembrie n. 1911 se va face Invocarea Sfântului Sfant și cetirea legilor școlare.

Rad, 8 August (26 Iulie).

Directiunea gimnazială.

Gronică externă.

Vot de încredere guvernului englez. Conflictul existent între Camera lorzilor și Camera deputaților se apropie de sfârșit. Toate încercările de-a zădărnici *veto-bill*-ul au rămas zădărnice, fiindcă guvernul a propus Regelui să plătească câteva sute de peri, în Camera lorzilor, să asigure guvernului majoritatea.

Lordul Balfour, șeful opoziției, ca răspuns a prezentat Camerei deputaților o moțiune prin care se exprimă neîncredere guvernului.

Moțiunea a fost însă respinsă cu 365 de voturi, dintr-un număr de 246, câte putuseră aduna opoziționiștii.

*

Rășcoala din Albania și Austro-Ungaria. Ziarele vienez „Zeit”, vorbind de pacificarea albaneză, constată că Austro-Ungaria, care se bucura din cele mai vechi timpuri de încrederea Albanezilor față de protectoratul cultural ce l-a exercitat, a pierdut acum această încredere dacă nu de tot, precum sperăm, dar în foarte mare măsură pentru că intervențiunea austro-ungară, așteptată de Albanezi, nu s'a exercitat. Austro-Ungaria s'a mulțumit să intervină în mod amical pe lângă guvernul turcesc pentru Albanezi. Prin această atitudine ne-am păgubit față de Albanezi, iar pe Muntenegrini ni-i-am făcut adversari și mai îndârjiți. Protectoratul nostru cultural ne dădea un drept formal de intervențiune. N'am știut să ne folosim de acest drept și tinerii turci au tot moșul să ne mulțumească îndoit și întreit de aceasta.

Tinerii turci, s'au arătat recunoscători față de atitudinea noastră, ori se vor arăta recunoscători pe viitor? Dela răspunsul ce se va da acestei întrebări va depinde dacă bilanțul nostru în chestiunea albaneză va fi negativ sau pozitiv.

INFORMAȚII.

A R A D, 8 August n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță vreme caldă, fără ploi. Temperatura la amiază a fost de 29.2° Celsius.

— **Serbările universității din Iași.** La serbările universității din Iași cari vor avea loc la sfârșitul săptămânii va lua parte ca reprezentant al universității din Cernăuți d. Dr. Ștefan Saghin, rectorul universității.

— **Omorul dela Edelény.** Ancheta pornită să descopere pe făptuitorul înfiorătoarelor omoruri dela Edelény continuă. Regula, care e bănuțată că a săvârșit omorul, a fost dus în arestul tribunalului din Miskolez. Arestatul stăruie pe lângă declarațiile sale că e nevinovat, dar tot mai multe indicii se adună împotriva lui.

Arătându-i-se tatălui său secura cu care au fost săvârșite omorurile, bătrânul Regula a declarat că secura e a lui.

Czeisler Gizela, sora cărciumarului, a murit în spitalul din Miskolez, fără să-și fi recăștat conștiința măcar pe o clipă.

— **Duel originar.** Primul redactor al unui ziar din Italia a primit zilele trecute următoarea scrisoare:

„Domnule,

Nu se trimit martori unei canalii cum ești

dtă; te pălmuiesc cu această scrisoare. Deci rămâi pălmuit pe amândoi obraji să fii mulțumit că nu m'am servit de baston ca să te pedepsească”.

Jurnalistul răspunde:

„Incomparabile adversar,

Îți mulțumesc că ai recurs la palme în loc de lovituri. Pălmuit de scrisoarea dtale îți trag șase lovituri de revolver în cap și teucid în seris.

Să te socotești mort când vei ceti ultimul rînd al acestui bilet.

Salut cadavru dtale”.

Dacă toate neînțelegerile se vor isprăvi în felul acesta, duelul va dispărea desigur.

— **Un delapidator din Gherla prins la București.** Ni-se scrie din București: Sigurața capitalei a făcut ieri dimineață o captură bună: un ungur, Lazăr Fekete, casierul unei bănci particulare din Gherla, Ungaria, a fost prins în capitală, în strada Polizu Nr. 8, unde se refugiase după ce delapidase 35.000 coroane dela banca în serviciul căreia se afla. El a fost arestat împreună cu soția sa și după îndeplinirea formalităților legale, ambii vor fi extradați.

Asupra împrejurărilor în care s'a făcut această arestare, avem următoarele amănunte:

Cu două trei zile mai înainte, poliția capitalei primise o adresă, în acelaș sens, din partea consulatului general austro-ungar din București.

Comisarul Constantinescu, dela sigurața capitalei însărcinat cu urmărirea și prinderea necinstitului casier, având oare-cari indicii, s'a prezentat ieri la domiciliul falșului Bulok Bogdan și a întrebat de dânsul.

— Dta ești Bulok Bogdan?

— Da, răspunde Fekete, care vorbește binișor românește.

— Dar pe d. din fotografia asta îl cunoști? întreabă comisarul, arătându-i fotografia.

Falșul Bulok tresări.

— Da, e chiar fotografia mea.

În București Fekete își tunsese mustața, după moda americană. În patria sa, el o purta lungă și stufoasă, după moda... ungurească.

— Atunci cunoști pe d. Fekete? mai întreabă comisarul.

Delapidatorul nu mai putu să reziste multă vreme. După oare-cari insistențe ale comisarului, el recunoscă a fi urmăritul Fekete. Nu se împotrivi la arestarea sa și a soției sale. Copiii rămaseră în grija servitoarei.

Asupra lui Fekete, la perchezitiia ce i-s'a făcut, s'au mai găsit 640 de lei.

După dresarea actelor și îndeplinirea formelor legale. Fekete va fi extradat și retrimis la Gherla.

— **Al doilea concurs de costume naționale al Ligei Culturale.** Duminică s'a ținut la Vălenii de Munte al doilea concurs de costume naționale, organizat de Liga Culturală.

Încă de pe la orele 6 dimineața, se putea observa o afluență enormă în gara de Nord. Lume din toate clasele sociale printre cari o mulțime imensă de studenți și studente, se îmbulzea să ia bilete ca să asiste la sărbătoarea națională.

Pe tot parcursul drumului studenții și însoțitorii lor au cântat diferite cântece patriotice.

Ajunși la Vălenii de Munte pe la orele 11, toată marea de oameni — căci erau 5—600 de vizitatori — s'a îndreptat spre locuința dlui Nicolae Iorga.

Ilustrul profesor îi aștepta — cu o vădită bucurie — în poarta casei sale.

În urmă toată lumea s'a împrăștiat pe la birturile și grădinile locale ca să prânzească.

După amiază a avut loc în grădina Papazolu, împărțirea premiilor, în bani, posesorilor celor mai frumoase costume naționale.

Au luat parte la concurs pe lângă locuitorii veniți din cele mai îndepărtate unghiuri ale țării, și români de peste hotare, din Ardeal, Bănat și Bucovina.

Splendoarea costumelor, înfățișate la concurs, era un adevărat vis de artă.

Câtă fineță și fast în migăloasa operă a harniceii și stăruitoarei române!

Grădina era frumos pavoazată, un taraf de lăutari, aștepta cu nerăbdare începerea dansului.

Juriul care trebuia să decerneze premiile, era format din Pr. G. Chirică, Ploesti; domniul inginer P. Lucaciu, Dr. St. Bogdan, Oct. Pop Vălenii de Munte; Nicolae Iorga, Pr. I. Chirică, Câm-

pina; Drugănescu, Galați și dnele: Maria Cireșeanu, Dr. C. Papazolu, C. Iorga, Radovici, Miller.

S'a decernat premii în bani cum urmează:

Premiul I 100 lei dșoarei Silvia S. Popescu; premiul II câte 50 lei dșoarei Steliana Popescu, dnei Eufimie C. Oproia, dșoarei Zina Vasilescu; premiul III câte 20 lei dșoarelor: Lucreția Pop, Lucia Draicu, Costescu Alexandrina, Elena Stănescu, Ioana Țăranu, M. Focșenescu, Vasilichia Ionescu, Maria Elodescu, Safta Marinescu, Elisa Dumitru-Iași și dlor Nicolae Rusu (bucovinean), Tudor Ionescu și în sfârșit dlui Ion I. Ciunaru Gorj, menținute.

Seara, s'a dat o serată dansantă, care a ținut până noapte târziu, când serbarea a luat sfârșit.

Al treilea concurs de costume naționale, organizat tot de Liga Culturală va avea loc anul viitor la 24 Iulie.

„Seara”.

— **Un nou parafulger.** Se anunță din Paris: Pe vârful turnului Eiffel se fac actualmente experiențe cu un nou parafulger, care e în stare să apere nu numai o clădire singuratică împotriva fulgerului, ci — dacă putem da crezământ inventatorilor — poate să scutească orașe întregi și a-bate de pe mari teritorii furtunile pustiitoare. Secretul noului aparat ar fi că absoarbe saturațiunea electrică a atmosferei.

— **Împăratul Wilhelm, dirigiabilul și aeroplanul.** Se anunță din Berlin: Pe vremea când contele Zeppelin începuse să se ocupe cu problema balonului dirigiabil, împăratul Wilhelm se interesa în gradul suprem de experiențele începutului, ba de-a dreptul numai lui are să-i mulțumească bătrînul general, că după ce își cheltuisese averea întreagă cu puternicele lui baloane de forma țigărilor de foi și cu toate că baloanele explodaseră rînd pe rînd, visteria militară l-a ajutat cu sute de mii și i-a cumpărat baloanele. Ori de câte ori dirigiabilul Zeppelin făcea câte un drum mai mare, împăratul Wilhelm cerea informații și amănunte, și nu odată s'a dus în persoană să vadă manevrările aeriene ale dirigiabilelor. Cu atât mai bătător la ochi e că împăratul Wilhelm n'a arătat nici un interes pentru aeroplane.

Pe timpul manevrelor dela Kiel se aflau în localitate toți participanții sborului de distanță, produceau acolo sboruri spectaculoase, împăratul însă nu s'a dus o singură dată măcar să vadă aeroplanele. Se pare că împăratul și-a lăpădat acum antipatia asta, căci a dat ordinul ca la manevrele imperiale din ăstan să se aplice în scopuri de explorare cât mai multe baloane. Pilotii s'au folosit de ocazie ca să se insinue în grația împăratului și se anunță cu duimul la statul major.

— **O nenorocire.** Ieri dimineață, un muncitor ungur, a căzut înaintea motorului, tocmai când acesta ieșea din stația dela Ghioroc. Nenorocitul a fost sfărîmat oribil. A murit la moment.

— **Fabrica „Ganz” în România.** Marea fabrică budapestană Ganz, care bine de curînd a organizat iluminarea electrică a Constatinopolului, e pe cale acum să se facă cunoscută și în România, căci după cum scriu ziarele ungurești, ea a obținut însărcinarea să facă lucrările pentru iluminarea gării București-Chitila. Intre concurenți această fabrică a oferit condițiile cele mai acceptabile.

— **Caz de moarte.** Din Viena ni-se telegrafiază: Azi a murit la Brück, funcționarul de bancă Ioan Doctor. Il deplîng: surori, frați și unchiu.

Odihnească în pace!

— **O intervenție senzațională în Iași.** Se știe că până azi, guvernul român n'a recunoscut încă republica în Portugalia. Motivele nu se cunosc. Faptul acesta a provocat la Lisabona oare-care surprindere, mai ales printre comercianții cari au legături cu România. Așa că zilele aceste s'a primit la Camera de comerț din Iași o adresă din partea Asociației generale a comercianților din Lisabona.

Prin această adresă, asociația, după ce arată bunele relațiuni ce au existat în totdeauna între Portugalia și România, își exprimă nedumerirea pentru faptul că guvernul român nu a recunoscut până azi noua formă de guvern din Portugalia, forma găsită ca cea mai bună de către patrioții portughezi, tocmai pentru a asigura mersul propășitor al țării.

Adresa se termină prin o rugăminte ca și Ca-

mera de comerț din Iași să intervină pe lângă guvernul român, pentru recunoașterea neîntârziată a formei de guvernământ din Portugalia. Camera de comerț a înaintat adresa ministerului de industrie și comerț, adică singura cale ce avea de urmat.

— **Aviz.** Se caută un învățător cu diplomă și necesătorit căruia îi punem în perspectivă o leafă anuală de 960 coroane, plătită din casa bisericii și proviziune gratis.

Doritorii de a primi stațiunea să se adreseze în epistolă sau în persoană la subsemnatul.

Aușeu (Kisösi) poșta Eleds (Bihar m.) *Cornel Abrudan*, preot rom.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

13 August n.

Jabenita: Petrecere de vară și teatru („Ruga dela Chisetu” de Iosif Vulcan) în pavilionul de vară a băilor. Inceputul la orele 8 seara.

*

13 August n.

Armeni: Concert și teatru („Tinerețe nebune” de G. Cătană) în sala școlii gr. cat. După producție joc. Inceputul la orele 6¹/₂ seara.

Venitul e destinat pentru înființarea unui fond în aminirea răposatului Aurci Bratu, fost profesor la seminariul „Andreian”.

Aceiași zi adunarea despărțământului Săliște al Aștrei.

*

Nădlac: Concert urmat de dans în sala festivă a hotelului „Hungaria”. Inceputul la orele 8¹/₂ seara.

ECONOMIE.

Chestiunea pensiunii funcționarilor de bancă.

Curentul a adus cu sine desvoltarea unui număr frumos de bănci la noi. Acestea toate au contribuit la ridicarea poporului, i-au îmbunătățit starea materială eliberându-l de sub jugul uzurar al străinilor, — din prisosul lor zeci de mii au destinat an de an și pentru scopuri obștești, — au pus bază apoi la zeci de familii, cari au rolul de a spori clasa cultă a poporului nostru, iar în

urma independenței lor vor avea chemarea de a lua în viitor „mai mult ca până acum” lupta în chestii economice, culturale, sociale și politice de caracter general.

Prin înființarea lor băncile noastre au adus aceste avantagii. Vrînd-nevrînd, în urma concurenței, cele mai mute sunt silite a lucra cu procente reduse și astfel ușurează neceazurile țărăniței, — chivesrnisese cu cinste prisosința rezultată din economisări, — silite de nevoile mari ce ne apasă, jertfese pentru scopuri obștești, — prin natura lucrului formează familii, dar prea puține din ele s’au gândit la asigurarea funcționarilor lor.

Avem două categorii de aplicați la institutele noastre: unii numai ca ocupațiune laterală fac servicii la bancă, pe lângă ocupațiunea lor principală de preoți, învățători etc. Aceștia sunt cei mai puțini, soarta lor e cea mai asigurată, așa că viitorul lor insuflă mai puțină îngrijorare. Categoria a doua: adevărații funcționari de bancă, cari toată ziua o petrec în oficiu, dau grosul aplicațiilor dela institutele noastre. Pe soarta acestora s’a pus mai puțin pond.

La cele mai multe institute tendința principală au fost afaceri multe.

De crearea de fonduri de rezervă corespunzătoare s’au îngrijit conducătorii mai puțin și și mai puțin și-au bătut capul cu asigurarea viitorului funcționarilor, și a familiilor numeroase, cari se clatină în multe locuri în nădejdea viitorului.

E drept, că însăși întreprinderile private nu pot da siguranța, ce o ofer instituțiile, la a căror spate stă puterea statului, dar e foarte trist, că la noi nesiguranța s’a potențat prin desconsiderarea în măsură atât de mare a corpului de funcționari, ce privește asigurarea lor pentru caz de invaliditate sau pensiuine. Sunt multe institute de ale noastre, cari n’au de loc fond de penzie, sau dacă au, acesta e foarte neînsemnat, așa că nici în considerare nu se pot lua.

Acest neajuns s’a observat de mult, s’a agitat în presă pentru delăturarea lui, dar mai departe de discuții nu a ajuns chestiunea.

E drept, că o organizare recerută a funcționarilor noștri de bancă, care să țină continuu la suprafață această chestiune vitală pentru ei, nu există, dar avem „Solidaritatea”, care sigur va ajunge să rezolveze și chestiunea aceasta. Instituție tinăra fiind, încă nu a putut să lucreze pentru toate trebuințele noastre, dar sperăm că aceasta va fi chemată să rezolve cauza atât de gingașe și ardentă. O rezolvare grabnică însă numai cu concursul „Băncii generale de asigurare” a noastră se poate aștepta. Crearea unui fond general

de penzii din partea tuturor băncilor noastre prin contopirea fondurilor de penziune existente, după metoda celor ungurești, nu este posibilă, că institutele cele mari nu-și pot ceda fondurile, ca să beneficieze de ele funcționarii băncilor noastre cari nu au astfel de fonduri. Asigurarea de rezervă însă, la a căroră premii să contribuie institutele și funcționarii în proporția salariilor este mai ușor realizabilă și mai rentabilă, atât pentru caz de invaliditate înainte de vreme cât și pentru caz de pensionare. Probabil după metoda aceasta să se asigura viitorul funcționarilor săi și noua bancă de asigurare. E un metod practicat cu succes de bănci străine, nu e exclus deci ca să fie întreprins și la noi.

Pusă pe punctul acesta de vedere chestiunea nu e tocmai actuală, până nu vedem pornirea unei bănci de asigurare. Am slevat-o însă sub impresia unui caz de mult întâmplat la o mare bancă a noastră din Banat, care pe lângă toată bogăția și soliditatea ei n’a fost în stare să găsească teze nimic familiei rămase fără sprijin după ce funcționar al ei, care un lung șir de ani se ocupase de asigurarea ei credință și devotament. Ne înșurțăm îngrijorare atari cazuri și e greu că trebuie să trăim. Delăturarea răului însă numai prin acțiune și acțiune comună și continuă se va putea ține la timpul său.

Să cerem, să pretindem deci cu insistență continuu, ceea ce suntem în drept a pretinde, ceea ce are deja aproape fiecare muncitor în asigurarea viitorului nostru.

„Rev. Ec.”

Oct. Sglimbe

Dr. VICTOR GRAUR,

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
In fața palatului administrativ (comitatu)

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

— specialist pentru dinți artificiali fără pod în
CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanță de 10 ani

Dentist in Cluj.

Leon Tolstoi.

79

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Contele își apropie urechia de gaura broastei și ascultă. El auzi mai întâi o conversație indiferentă, apoi vocea Anei Mikhailovna care ținu un lung discurs; după aceea un strigăt, o tăcere, și din nou cele două voci vorbiră deodată cu accente de bucurie. În sfârșit, Ana Mikhailovna îi deschise ușa:

— S’a făcut, zise ea contelui.

Contesa își întinse mâinile bărbatului ei și-l sărută pe capul său chel, fără să lase din ochi scrisoarea și medalionul cu portretul fiului ei.

Apoi fură chemați copiii și în fața lor, se începu lectura scrisoarei.

Nicolae povesti pe scurt campania, și cele două bătații la cari luase parte, precum și promoțiunea sa la rangul de ofițer. Apoi adăugă că sărută mâinile lui „maman” și lui „papa”, cărora le cerea binecuvântarea că o îmbrățișează pe Vera, Natașa, Petia și că-i roagă s’o sărute din partea sa pe scumpa Sonia, pe care o iubea mereu și la care se gândea adeseori.

La aceste cuvinte Sonia se roși, lacrimile îi țâșniră din ochi; ea nu putu susține privirile ațintite asupra ei și eși din salon în fuga mare.

Contesa plângea.

— Dar de ce plângi, mamă? întrebă Vera; îmi pare că avem mai de grabă prilej să ne bucurăm.

Observația era justă, dar contele, contesa, Natașa, toată lumea se uită la ea cu un aer de dojană.

— Nu înțeleg cu cine seamănă fata asta, își zise contesa.

Scrisoarea lui Nicolae era citită și recită de o sută de ori și toți acei cari erau demni s’o asculte trebuiau să intre în odaia contesei ca s’o asculte.

Timp de o săptămână întreagă se pregătia o scrisoare pentru Nicolae. Contele și contesa îi trimiseră banii pentru echipamentul său de ofițer.

Ana Mikhailovna, practică ca întotdeauna organizase în armată o protecțiune specială pentru fiul ei Boris. Ea avea ocazia să trimită scrisorile pentru el marelui duce Constantin Pavlovici, care comandase garda.

Se hotărîră deci ca scrisorile, cele șase mii de ruble și alte obiecte destinate lui Nicolae să se trimeată prin curierul marelui duce lui Boris, care să le predea la rîndul său lui Nicolae.

LIII.

În ziua de 12 Noemvre, armata lui Kutuzow care sălășluia aproape de Olmütz se pregăti pentru o revistă ce trebuia să aibă loc a doua zi, în fața celor doi împărați: Alexandru al Rusiei și Franz al Austriei.

Nicolae primi în ziua aceea un bilețel dela Boris, prin care-i anunța că avea să-i predea o scrisoare și bani. Rostow avea mare nevoie de bani, acum mai ales când cantinele erau bine aprovizionate și când negustorii ovrei austriaci străbăteau tabăra în toate părțile, ca să-și ofere mărfurile.

Ofițerii regimentului Pavlograd benchetuiu în fiecare zi, ca să sărbătorească înaintările și decorațiile camarazilor lor, și se duceau adesea la Olmütz unde

o unguroaică, Carolina, deschise un restaurant și serviciul era făcut de femei. Rostow care și sărărise nu de mult promoțiunea, cumpărase dela Dandul calul acestuia, pe Beduin, împrumutând bani dela marazii săi și făcând datorii pe la cantină. El se zăcea deci să se întâlnească cu Boris.

Garda făcuse întreaga campanie, ea pe o parte de plăcere, făcând paradă de eleganță și de disciplină ei. Marșurile ei erau scurte, ranțele lor se transportau în care, și pretutindeni austriacii ofereau ofițerilor neuri copioase.

Regimentele eșeau din orașe și intrau în ele fanfare, și în tot timpul campaniei Boris se ținu alături de Berg care obținuse comandamentul companiei, și care știa să-și aranjeze admirabil afaceri sale economice. Boris făcuse multe cunoștințe cari puteau fi utile, și grație unei scrisori a lui Piersa făcu cunoștință și cu prințul Andrei, prin ajutorul ruia sperase să intre în statul major al lui Kutuzov.

Berg și Boris, odihniți după marșul lor, se odărnău în mod plăcut în fața unei mese rotunde și jucau la Berg ținea între genunchii săi o pipă fumegantă, vreme ce Boris, absorbit de joc, își aseza piesele minuțiozitatea sa obișnuită.

În clipa aceea se deschise ușa.

— În sfârșit, dau de tine! strigă Rostow — și Boris de asemenea aici.

Boris se ridică și-l sărută calm de trei ori. Nu văzuseră de aproape șase luni. Amândoi se găsi schimbați, ogindind în ei cele două medii deosebite în mijlocul cărora trăiseră în acest timp.

(Va urma.)

**Cumpărați frumoasele ilustrate dela
costumet din Arad** bucată costă
fil., 1 serie de 12 bucăți Cor 2-50 + 20
recomandat 45 fil. Venitul curat se va
osi pentru edificarea unei școale de fete
Arad. Ilustratele să află de vânzare la
atoarele librării: Librăria Tribuna Arad.
Librăria Aurora Gherla, Librăria Arhidiece-
Sibiu, Tipografia P. Barițiu Cluj, Li-
Ciurcu Brașov, Librăria Doina Beiuș,
Diecezană Arad, Librăria Diecezană
sebeș, Librăria W. Krafft Sibiu, Libră-
Națională Orăștie, Librăria N. Onișor
Prăvălia Românească Cernăuți, Li-
Jer. Preda Făgăraș, Librăria Seminar-
Cluj, Librăria Szűszman Lazai Beiuș,
Școala Română Suceava, (Buc-
Librăria I. E. Țieran Oravița și Li-
H. Zeidner Brașov.

In România:

Librăria Leon Alcalay București, Librăria
venisti Craiova, Librăria Națională
rești, Librăria Națională Iași, Librăria
onală Ploiești, Librăria Noauă București,
Librăria Costea Panaisescu Vălenii-de-Munte,
C. Sfetea București, Librăria Socec
București.

Antece din Bănat, culese de *Damian Izver-*
ă 16 fil. + 5 fil. porto.

Antece Moldovenești, à 16 fil + 5 fil. p. rto.

POȘTA REDACȚIEI.

P. (Sibiu). Noi n'o cunoaștem. Vă rugăm adre-
vă redacției ziarului „Progresul” (Oravița).

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
Tribuna” institut tipografic, Nichin și ...

BEISZ

MIKSA

abrică de

MOBILE

în

adea-mare-Nagyvárad

alea Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

GRUBER DEZSŐ

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár,
Colțul străzii Wesselényi și Szép,
vis-à-vis cu hotelul »Fészl«

Noutăți în pălării de domni și
copii, albituri, cravate și totfelul
de articole.

Prețuri solide!

Serviciu conștiințios!

AVIZ!

Agentura principală pentru
Arad și jur a societății de
asigurare pe viață

„The Standard“

și-a transpus biroul in strada

Deák Ferenc Nr. 36

Telefon Nr. 850.

Anastasiu Demian.

Koloman Rolko.

Wällischhof

stabiliment de hidroterapie și sanatoriu

aranjat conform tuturor recerințelor mo-
derne; dietetică după sistemul Dr. Lahmann,
(băi de aier, de soare, de abur, de aier cald,
de acid carbonic, de oxigen, de radium
băi medicinale și electrice, gimnastică etc.)
30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, amemie,
diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach
și de intestine etc.)

Cură de slăbire și îngrășare.

In stabiliment nu se primesc morboși de boale infec-
țioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübl bei Wien

Cu prospecte și cu detalii stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Commis

bine versat în branșa coloniilor delicatose
și mărfuri mixte (scurte) cu cunoștința lim-
bilor română, maghiară și germană; află
aplicare la firma: *Ioan Bălc, Caransebeș.*
La ofert e de a se alătura poza și copiile
atestatelor. Tot aici se caută și un băiat ca
invățăcel

din casă bună cu 1—2 clase gimnasiale
sau civile, pe lângă condițiuni favorabile.

ANUNȚ.

O damă română în etate de 20—30 de
ani caută loc de

econoamă

în casa unui preot sau funcționar român
vădov și fără familie. — Ofertele serioase
să se trimită sub adresa »E. P. 25.« Te-
mesvár, Postrestante.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă *pantofarilor și ciobo-*
tarilor precum și *pielarilor unelte*
de branșe, calitate bună, prețuri
moderate. — Comersanților se dă
rabat. — Catalog gratuit și francat.

Se caută

un apotecar român diplomat

care ar fi aplicat a cumpăra respective a
lua în arândă pe vre-o 5—6 ani apotecă
aranjată modern din o comună frunțasă
curat românească din apropierea Aradului.
Dacă respectivul e încă necăsătorit are
șanse de a se și căsători bine. — Cu pro-
specte detaliate servește **Iancu Petroviciu**
din comuna **Sajtény** (comitatul Csanád).

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de
4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65
ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea
mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu
abur, benzin și olei, mașini de semănat și
și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă pre-
țurile cele mai convenabile cu plătire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini,
motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lu-
minare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura general comerctală.

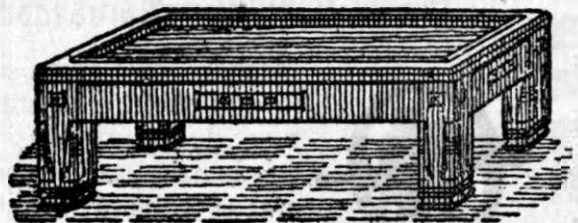
Pálmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13

— Premiât la expoziție cu medalie de aur. —

H. PÁLLÁN succesor
Styászni József

prima fabrică ardeleană de biliarde și triplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și trg de schimb.

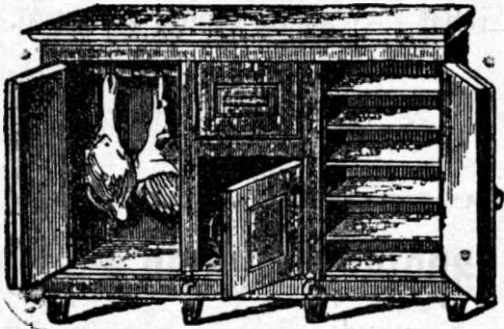
Case de cumpărat

în Vârșeț cu prețul dela 2000 până la 50.000 coroane. Doritorii să se adreseze lui

Jivu Miu,
Vârșeț (Versec) Fonó-u. 13.

DERERA EDE SUCCESORUL LUI RADOCSAY

Timișoara-Cetate, Piața Lendier 1

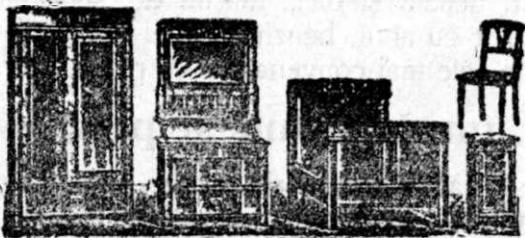

Mare depozit în dulape frigorifere, mașini pentru înghețată și unt, mase de bucătărie și spălat (patentate), aranjament de aluminiu pentru bucătării și unelte de aramă, tinichea și cu smalt. Depozit pentru meseriași Fabricații de mâna întâi pe lângă prețuri ieftine și fixe.

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrute în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.**

KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei—Marosvásárhely.

Motoare cu benzin și olei brut, locomobile, motoare absorbitoare de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și îmblătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, stabilimente industriale, mașini cu aburi și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale, **montarea deplină a morilor** precum și reparări în branșa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și točilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru **ascuțirea și repararea** de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se ascut două briuri gratuit dacă trimiț 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Stefan Fekesházy

instituit de văpsitorie de haine și curățătorie chimică
Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățiri de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de branșa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică

de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

KÁDI FERENC

căltunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu **ghete p. bărbați, femei și copii**

calitatea cea mai bună cum și comande după măsură pelângă prețuri convenabile. Reparaturile se primesc pelângă prețuri ieftine.

S'a deschis

Arad, Piața Libertății No

Salon de haine bărbăte

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I
Palatul Habermann. (Nagyszé

Mme Elise Weissberger

mare depozit de corsete
Timișoara—Temesvár—Józsefváros
Strada Kossuth Nrul 18

Fabricațiuni proprii

Corsete moderne se pregătesc după măsură, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Mare asortiment de cordoane de dame.

Primesc reparaturi de branșe. Comandele din provincie se îndeplinesc punctual.

LUCZA JÓZSEF

Atelier chimic p. curățitul hainelor
Szeged, Laudon-u. 9.

PRIMEȘTE:

opsirea și curățirea hainelor
bărbătești femeiești de copii și pre-
tești, postav, de mobile, baine
de doliu etc. Mai departe primește
urățirea penelor de pat,
mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
vor fi scutite de praf. Comandele
din provincie se efeptuiesc imediat.

Zaharie Bârsan:

**Impresii
de Teatru
din Ardeal****à 2 cor.**

(10 fileră porto).

: Se poate că-
păta la Librăria
Tribunei Arad.

= Th. Schmidt =

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermannstadt, Reisporgasse No 7.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele
mai nouă și mai moderne

ploiere-entoutcas

(pt. soare și ploaie)
precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt și cu punctualitate

Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

Recomandă ferarilor și comercianților
atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici
și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire **pile mici și mari**
vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

Adolf Hemper Sibiu — Nagyszeben
Heltauergasse Nr. 2.

Recomandă on. public magazinul său
bogată asortat cu fabricate excelente
de oroloage precise de aur și argint
pentru domni și dame precum și
bijuterii și obiecte de aur și argint
executate modern.

Schimbă și cumpără bijuterii vechi
obiecte de aur, argint și nestemate.

Atelier propriu: pentru
lucrări de aur și repa-
rații de oroloage etc. etc.

Comandele se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

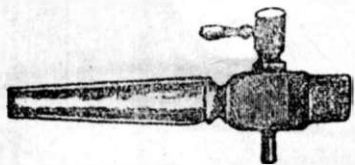
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efeptuire și reparare *totfelul de lucruri*
ce aparțin acestei branșe, precum: popice și bile, dopuri
și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână,
articole p. fumători, cămășuri, spițuri etc.; bile și dacuri
pentru biliard; domino, șah
și totfelul de decorații, la
mobile, etc., cuire ș. a.

Comandele se efeptuesc prompt și conștiințios.

Avis!Domnilor fabricanți și particulari le
aduc la cunoștință, că am edificat o**tornătorie artistică pentru metale**

SIBIU, Strada Margaretha Nrul 18.

Prin practica mea bogată câștigată în țară și streinătate
mă aflu în plăcuta poziție să pot satisface oricărei cerinți
de branșe, în **bronz, messing, ținc, cositor, aramă**,
după desemn ori după modele vechi.

Andrei Paksa,
Sibiu — Nagyszeben.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

Atelierul de fotografiat

MUSCHALEK

Brașov, Strada Porței No 27 (lângă Fleischer).

Atelier pentru fotografii artistice, tablouri,
grupuri, de copii, moment și genre, foto-
grafii sportive și arhitectice.

Executare de prima calitate la înmărirea de acvarel

pastel, și platinotipie până la mărirea naturală.

Fotografări afară de atelier și pe orice timp.
Comandele se efeptuiesc repede și prompt.

**Haas =
Károly**

primul armurar și optician din
Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de
arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale
acestora. Se primesc pelângă garanție și prețuri moderate tot-
felul de **reparaturi** d arme de orice soi, mașini de cusut, bici-
clete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor
și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

Georg Barthelmie

mechanic

Braşov, Strada Michael Weiss.

Mare depozit în maşini de scris, socotit și cusut, aparate electrice și fizice, gramafoane, plăci și ace, precum și accesorii. Serviciu conștiincios. — Prețuri solide.

Anunță că la 1 Octombrie se va muta în strada Porții Nr. 41, colțul stradei Sfântului Ioan.

Apa-ducte.

Ceice doresc apăducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.**

cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 779. — Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apăducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanță de 3 ani. —

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desen și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Iosif Haas

zugrav de biserici în

Nagyszeben Sibiu—Saggasse No 13.

PRIMEȘTE:

și ia în itreprimere zugrăvirea de biserici, în tot stilul, împodobirea lor, pictarea altarelor și icoanelor sfinte precum și lucrări de aurărie.

Inst. de zugrăvire artistică. Comandele se execută cu cea mai mare specialitate. La cerere face schițele necesare, iar la angajament merge în persoană.

Execuție splendidă.

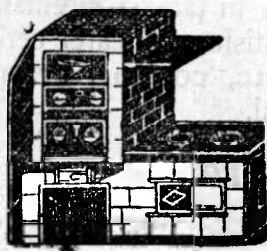
Prețuri moderate.

CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales LA ZIDIRI NOI.

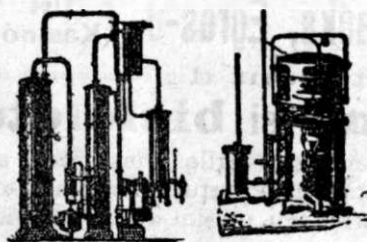
Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes. Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apăducte, closete, baie, introducerea electrică executate cu măiestrie.

Reparaturi se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit.

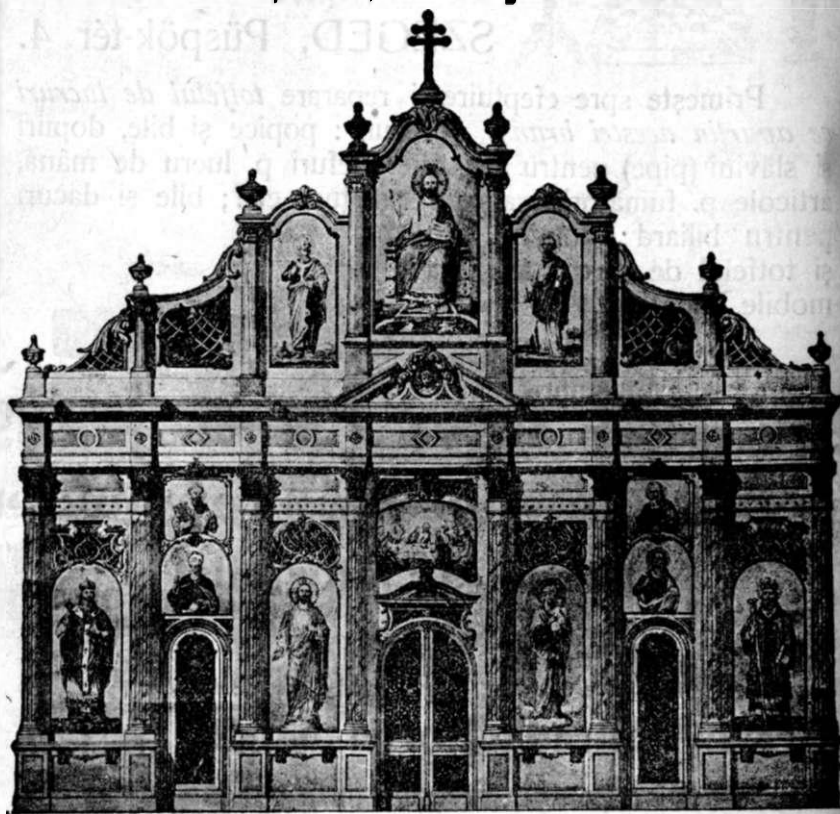
Mai departe primește și montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Schmidt János succesor Schmidt Feren cz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.